

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТР ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

**ПРОГРАМА ПЕРЕПІДГОТОВКИ УПРАВЛІНСЬКИХ КАДРІВ
ДЛЯ СФЕРИ ПІДПРИЄМНИЦТВА**

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

Допущений до захисту
«___» _____ 2015 р.
Завідувач кафедри

д.е.н., професор _____ (Баранова В.Г.)

Науковий керівник Програми

д.е.н., професор _____ (Баранова В.Г.)

КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ

на тему

**ФІНАНСОВИЙ СТАН СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА
ШЛЯХИ ЙОГО ПОЛПШЕННЯ**

Виконавець:

Костюченко Наталя Олександрівна

(підпис)

Науковий керівник

ст. викладач

Сташкевич Наталя Миколаївна

(підпис)

Одеса 2015 р.

АНОТАЦІЯ

до консультаційного проекту на тему

«Фінансовий стан суб'єкта господарювання та шляхи його поліпшення»

слухача групи № 82 Костюченко Н.О.

Одеський національний економічний університет

Одеса, 2015 рік

Консультаційний проект складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – Державне підприємство «Південний державний науково-виробничий центр «Прогрес».

У роботі досліджено теоретичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства, методичні підходи до його оцінювання. Проведено фінансовий аналіз ДП «ПДНВЦ «Прогрес», який виявив стан його майна, платоспроможність та ліквідність, фінансову стійкість, ділову активність, а також фінансові результати та рентабельність.

Пропонуються рекомендації щодо поліпшення фінансового стану ДП «ПДНВЦ «Прогрес», зокрема пропонуються заходи по реалізації надлишкових запасів, здачі порожньої будівлі в оренду під складські приміщення, введення відрядної форми заробітної плати виробничим працівникам, забезпечення стійкої реалізації і прискорення оборотності обігових коштів.

Ключові слова: фінансовий стан, фінансовий аналіз, майновий стан, ділова активність підприємства, ліквідність, фінансові результати, рентабельність.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Сутність поняття фінансового стану підприємства	7
1.2. Призначення фінансового аналізу	9
1.3. Методи фінансового аналізу та його інформаційна база	14
1.4. Система показників фінансового стану підприємства	21
1.4.1. Показники оцінки майнового стану	22
1.4.2. Оцінка ліквідності і платоспроможності	31
1.4.3. Оцінка фінансової стійкості	33
1.4.4. Оцінка ділової активності	37
1.4.5. Оцінка рентабельності	40
РОЗДІЛ 2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДП «ПДНВЦ «ПРОГРЕС»	47
2.1. Загальні відомості про діяльність ДП «ПДНВЦ «Прогрес»	47
2.2. Аналіз майна підприємства та джерел його формування	52
2.3. Аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства	54
2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства	60
2.5. Аналіз ділової активності підприємства	62
2.6. Аналіз фінансових результатів і рентабельності	64
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПОЛІПШЕННЯ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	70
3.1. Шляхи поліпшення фінансового стану підприємства	70
3.2. Розробка заходів спрямованих на поліпшення фінансового стану підприємства	78
3.3. Розрахунок впливу запропонованих заходів на фінансовий стан підприємства	82
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	92
ДОДАТКИ	95

ВСТУП

Сучасний розвиток нашої економіки можна охарактеризувати як період потрясінь. Зміни, пов'язані з ризиками, збитками та умовами прогресуючої світової кризи стали нормою сьогодення. Якщо підприємства не будуть прямувати до змін, які охоплюють весь сучасний світ, вони зазнають краху й збанкрутують. У період світової кризи будуть виживати тільки лідери змін – ті, які швидко адаптуються до її тенденцій, використовуючи всі можливі перспективи виходу з неї. Такому лідеру необхідно розглядати зміни як нову можливість, що означає шукати важливі переміни й знати шляхи, які дозволяють зробити їх максимально ефективними для внутрішньої та зовнішньої діяльності підприємства. Тому основним завданням повинна стати розробка нових механізмів управління фінансовим станом підприємства. Ефективна діяльність підприємства залежить від багатьох чинників, проте одним з найважливіших є фінансовий стан. Але сьогодні не має чіткого визначення сутності поняття “фінансовий стан підприємства”, а також загальноприйнятої точки зору щодо його трактування, зосереджено увагу на його окремих елементах.

Фінансовий аналіз дозволяє оцінити не тільки положення підприємства на ринку, а й фінансовий стан конкурентів і партнерів, що дозволяє не здійснювати багатьох помилок при прийнятті різних управлінських рішень. У процесі фінансового аналізу вивчають фінансово-економічний стан підприємства і приймають рішення з управління капіталом, грошовими потоками, доходами, витратами і прибутком.

Мета такого аналізу – дослідити найважливіші аспекти грошового обороту і вжити заходів щодо зміцнення фінансово-економічного стану господарюючого суб'єкта. Стабільний фінансовий стан підприємства означає своєчасне виконання зобов'язань перед його персоналом, партнерами і державою, що передбачає фінансову стійкість, нормалізацію платоспроможності, кредитоспроможності і рентабельності активів, власного капіталу і продажів.

Актуальність теми пов'язана з тим, що фінансовий стан підприємства є найважливішою характеристикою його ділової активності і надійності. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, його потенціал у діловому співробітництві, є гарантом ефективної діяльності, як самого підприємства, так і його партнерів. У сучасних умовах правильне визначення фінансового стану підприємства має величезне значення не тільки для самих суб'єктів господарювання, а й для численних акціонерів, особливо потенційних інвесторів. Тому серйозне значення набуває аналітична робота на підприємстві, пов'язана з вивченням і прогнозуванням його фінансового стану. Своєчасне і повноцінне виявлення «больових точок» фінансів підприємства дозволить здійснювати комплекс заходів, що запобігають його можливе банкрутство. Особливої актуальності набуває питання оцінки структури балансу, тому що саме за незадоволеності його структури приймаються рішення про неспроможність підприємства.

Метою консультаційного проекту є розробка заходів щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

Відповідно до мети були поставлені і вирішені наступні **завдання**:

1. Вивчити теоретичні аспекти управління фінансовим станом підприємства;
2. Провести аналіз фінансового стану підприємства;
3. Визначити шляхи поліпшення фінансового стану підприємства.

Об'єктом дослідження консультаційного проекту є Державне підприємство «Південний державний науково-виробничий центр «Прогрес».

Предмет дослідження – фінансовий стан підприємства.

Теоретичною та методологічною основою послужили дослідження вітчизняних і зарубіжних економістів, праці класиків з питань розроблюваної проблеми, а також матеріали періодичної преси. Для вирішення поставлених у роботі завдань застосовувалася спеціальна література з аналізу господарської діяльності підприємства.

У даній роботі використовувалися матеріали бухгалтерської звітності і різні методичні джерела.

Теоретична і практична значущість роботи полягає в тому, що вона являє собою самостійне економіко-управлінське дослідження однієї з найактуальніших проблем і полягає в розробці конкретних рекомендацій щодо поліпшення фінансового стану підприємства.

ВИСНОВКИ

Щоб забезпечувати виживання підприємства в сучасних умовах, управлінському персоналу необхідно, перш за все, вміти реально оцінювати фінансовий стан, як свого підприємства, так і існуючих потенційних конкурентів.

Фінансовий стан визначає конкурентоспроможність, потенціал у діловому співробітництві, оцінює, у якій мірі гарантовані економічні інтереси самого підприємства та його партнерів у фінансовому та виробничому відношенні.

Головна мета комерційного підприємства в сучасних умовах – отримання максимального прибутку, що неможливо без ефективного управління капіталом. Пошуки резервів для збільшення прибутковості підприємства становлять основну задачу управлінця.

У першому розділі даної роботи були розглянуті теоретичні основи діагностики фінансового стану підприємства. Роблячи висновки по першому розділі можна виділити основні:

- Основною метою фінансового аналізу є оцінка реального фінансового стану підприємства і порівняння отриманих результатів з результатами попередніх періодів і виявлення можливості підвищення ефективності функціонування господарюючого суб'єкта за допомогою раціональної фінансової політики. Результати такого аналізу потрібні насамперед власникам, а також кредиторам, інвесторам, постачальникам, менеджерам і податковим службам.

- Основні завдання аналізу фінансового стану – визначення якості фінансового стану, вивчення причин його поліпшення або погіршення за період, підготовка рекомендацій для підвищення фінансової стійкості і платоспроможності підприємства. Ці завдання вирішуються на основі дослідження динаміки абсолютних і відносних фінансових показників.

- Фінансовий аналіз може проводитися на основі шести основних методів: горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, трендовий аналіз, метод фінансових коефіцієнтів, порівняльний аналіз, факторний аналіз.

У другому розділі, було досліджено діюче підприємство і діагностовано його фінансовий стан. За результатами проведеного аналізу були зроблені наступні висновки: ДП «ПДНВЦ «Прогрес» на кінець 2014 року не є ліквідним і платоспроможним, про що свідчить не відповідність його коефіцієнтів ліквідності рекомендованим значенням.

За даними аналітичного балансу ДП «ПДНВЦ «Прогрес» за 2010-2014 роки видно, що в цілому майно підприємства зменшилось в кінці звітнього періоду на 385 тис. грн. і склало -21% від суми на початок періоду. Зменшення вартості відбулося за рахунок зниження основних засобів на суму 140 тис. грн. (-48%), а також відбулося зниження дебіторської заборгованості на 228 тис. грн. (-53%) та грошових коштів на 97 тис. грн. (-92%), але запаси зросли на 79 тис. грн. (8%) і вартість нематеріальних активів зросла на 1 тис. грн. (100%).

За звітний період у складі пасиву зареєстрований, додатковий та резервний капітали не змінювались. Спостерігається на кінець періоду непокритий збиток в розмірі 318 тис. грн. (-42%), зменшення кредиторської заборгованості на 96 тис. грн. (-54%) та зростання інших поточних зобов'язань на 29 тис. грн. (483%).

Разом за 2010-2014 роки:

8. Найбільш ліквідні активи (грошові кошти та їх еквіваленти) зменшились на 97 тис. грн. (-92%).

9. Активи, що реалізуються повільно (запаси + дебіторська заборгованість) зменшились на 149 тис. грн. (-11%).

10. Величина фінансово-експлуатаційних потреб (запаси + дебіторська заборгованість - кредиторська заборгованість) зменшилась на 53 тис. грн. (-4%).

11. Робочий капітал (оборотні активи - поточні зобов'язання) зменшився на 179 тис. грн. (-14%).

12. Власні кошти, які беруть участь у виробництві (власний капітал - необоротні активи) зменшились на 179 тис. грн. (-14%).

13. Поточні пасиви (інші поточні зобов'язання) зросли на 29 тис. грн. (483%).

14. Позикові кошти (поточні зобов'язання) зменшились на 67 тис. грн. (-36%).

Активи, які швидко реалізуються, перевищували короткострокові пасиви, як на початок, так і на кінець періоду, відповідно, на 365 тис. грн. і 164 тис. грн.

Активи, які повільно реалізуються, перевищували довгострокові пасиви, тому що останні взагалі відсутні за весь період. Однак платіжний надлишок через його низьку ліквідність не може бути спрямований на покриття короткострокових зобов'язань. Виконання даної нерівності говорить про те, що підприємство має перспективну ліквідність.

Проаналізувавши фінансову стійкість підприємства можна зробити такі висновки:

Коефіцієнт автономії показав, що на початок періоду 89,7% у загальних вкладеннях у підприємство складає власний капітал, а на кінець періоду – 91,7%. Це означає, що ДП «ПДНВЦ «Прогрес» володіє достатнім обсягом власного капіталу, що повністю покриває як довго- так і короткострокові зобов'язання. Впродовж періоду спостерігається майже рівномірність цього показника та всі п'ять років він залишається в межах нормативного значення ($\geq 0,5$).

Показник коефіцієнту маневреності власних коштів показує, що на початок аналізованого періоду 81,7% власного капіталу ДП «ПДНВЦ «Прогрес» склали власні оборотні кошти підприємства, а на кінець періоду – лише 1%. В кінці 2014 року спостерігається велика недостатність власних оборотних коштів та значення даного показника не відповідає нормативному значенню ($\geq 0,5$).

Показник коефіцієнту співвідношення позикових і власних коштів показує, що на кожну гривню власного капіталу на початок періоду припадало

11,5 коп. позичкових коштів, а на кінець періоду це співвідношення покращилось – кожна гривня власного капіталу була обтяжена вже 9,1 коп. боргів. Також значення коефіцієнту впродовж всього аналізованого періоду залишається в межах норми (≤ 1).

Незважаючи на те, що більшість коефіцієнтів залишились в межах нормативних значень, недостатність обігових коштів, яка складає всього 1% від власного капіталу, вказує на фінансову нестійкість ДП «ПДНВЦ «Прогрес».

У порівнянні з 2010 роком у 2014 році фінансова стійкість підприємства погіршилася, це відбулося внаслідок збільшення величини запасів і витрат і зростання джерел їх формування.

Аналіз показників ділової активності ДП «ПДНВЦ «Прогрес» показав, що в цілому всі коефіцієнти погіршились протягом аналізованого періоду, оскільки рекомендована тенденція до їх збільшення, а ми переконались у зменшенні.

1) Кошти, вкладені в майно підприємства, на початок періоду зробили 1,58 обороту, в той час як на кінець – тільки 0,92.

2) Оборотні кошти на початок періоду обернулись 1,89 рази, в той час як на кінець періоду вони зробили тільки 1,04 обороти. Що свідчить про збільшення їх маси, залученої до господарського обороту, наприклад, у понаднормативних запасах.

3) Цю тенденцію підтверджує динаміка коефіцієнту оборотності запасів: на кінець періоду він скоротився на 1,68 і становить 1,24 обороти на рік.

4) Кожна гривня власного капіталу на початок періоду генерувала 1,76 гривень чистого доходу. На кінець періоду цей показник становив 1,01 гривні. Це відбулось в наслідок розширення обсягів власного капіталу швидшими темпами, ніж зростання чистого доходу.

5) На початок періоду покупці підприємства в середньому за 47,73 днів повертали заборгованість підприємству. На кінець періоду підприємство розширило обсяги комерційного кредиту, представленого контрагентам. Так середній строк збільшився на 7,97 днів і склав 55,7 днів, що належить інтервалу 90 днів, встановленого законодавством України.

б) Зросли і строки, в які підприємство розраховується з постачальниками: на початок періоду вони склали 23,8, а на кінець періоду 33,03 дні. Це свідчить про значне збільшення придбань за рахунок позичкових коштів.

Порівняння тривалості кредитування покупців та самого підприємства свідчить про те, що дане підприємство надає більш вигідні умови взаємного співробітництва, ніж отримує з боку кредиторів. Проте в звітному році намітилась тенденція до скорочення розриву між цими показниками.

Зіставлення показників рентабельності активів і власного капіталу показало, що підприємство знизило свою рентабельність як в частині використання активів, так і в частині використання власного капіталу. Але при цьому рентабельність власного капіталу завжди залишається вище рентабельності активів. Залучаючи капітал, менеджмент підприємства підвищує ефективність використання власних коштів підприємства.

У третьому розділі наведені рекомендації щодо поліпшення фінансового стану підприємства: проведення інвентаризації товарно-матеріальних цінностей, здача в оренду порожньої будівлі, введення відрядної форми оплати праці виробничим працівникам, погашення кредиторської заборгованості.

В результаті проведених заходів в 2016 році нарешті здійсниться поліпшення фінансового стану Державного підприємства «Південний державний науково-виробничий центр «Прогрес».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бугай В.З., Омельченко В.М. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства // Держава та регіони. – 2008. – № 1. – С. 34–39.
2. Обущак Т.А. Сутність фінансового стану підприємства // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С. 92–98.
3. Баканов М.И. Теория экономического анализа. под ред. М. И. Баканова. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Финансы и статистика, - 2007. – 536 с.
4. Казакова Р.П. Теория экономического анализа. Учебник, - Инфра-М, 2011. -240с.
5. Анализ финансовой отчетности: учебное пособие / под ред. О.В. Ефимовой, М.В. Мельник. 4-е изд., испр. и доп. - М.: Омега-Л, 2009. - 451 с.
6. Коджебаш А.П. Майнові відносини в підприємницьких структурах/ А.П. Коджебаш//“Актуальні питання сучасної економіки”. – Умань: Видавець “Сочінський”, 2011. Ч. 4. – 184 с.
7. Мазур Н.В. Деякі недоліки і помилки в обліку основних засобів / Н. В. Мазур // “Актуальні питання сучасної економіки”. – Умань: Видавець “Сочінський”, 2011. – Ч. 4. – 184 с.
8. Бойчик І.М., Економіка підприємства: [навч. посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів I – IV рівнів акредитації]/ І.М. Бойчик, П.С. Харів, М.І. Хопчан, Ю.В. Піча; Друге видання, виправлене і доповнене – К.: Каравела; Львів: Новий світ - 2000, 2001. – 298 с.

9. Крайник О.П. Економіка підприємства: [навчальний посібник]/ О.П. Крайник, Є.С. Барвінська. – Львів: “Інтелект-Захід”, 2003. – 208 с.
10. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посібник / Г.В. Савицька – К.: Знання, 2004. – 654 с.
11. Кузьмін О.Є. Бюджетування зовнішньоекономічної діяльності організацій: Навч. посібник / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник, О.В. Муқан. – Львів: Вид-во “Растр-7”, 2011. – 338 с.
12. Кобилянська А.О. Визнання необоротних активів та удосконалення обліку витрат на їх поліпшення / А.О. Кобилянська// “Актуальні питання сучасної економіки”. – Умань: Видавець “Сочінський”, 2011. Ч. 4. – 184 с.
13. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: [структурно-логічний навч. посібник]/ За ред. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. –457 с.
14. Єфіменко Н.А. Теоретичні засади відтворення якості основного капіталу підприємств /Н.А. Єфіменко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – №5 (107). – С. 74–83.
15. Кузьмін О.Є. Теорія і практика бюджетування зовнішньоекономічної діяльності підприємства: [навч. посібник] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник . – Львів: Вид-во “Растр-7”, 2010. – 320 с.
16. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: консп. лекцій [навч. посіб.] / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. – 412 с.
17. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартам: практ. посібник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко – К.: Лібра, 2004. – 880 с.
18. Король І.С. Облік дебіторської заборгованості: проблеми та шляхи їх вирішення/ І.С. Король// “Актуальні питання сучасної економіки”. – Умань: Видавець “Сочінський”, 2011. Ч. 4. – 184 с.
19. Харів П.С. Економіка підприємства: Посібник/ за ред. П.С. Харіва. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 450 с.

20. Хом'як Р.Л. Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посібник. За ред. Р.Л. Хом'яка. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Львів: Нац. ун-т “Львівська політехніка” (Інформаційно-видавничий центр “ІНТЕЛЕКТ+” Інституту післядипломної освіти), “Інтелект-Захід”, 2003. – 820 с.
21. Петрович Й.М. Економіка підприємства: [підручник]/Й.М. Петрович, А.Ф. Кіт, О.М. Семенів та ін.; За загальною редакцією Й.М. Петровича. – Львів: Новий Світ – 2000, 2004. – 680 с.
22. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. – К.: Вища шк., 2003. – 278 с.
23. Аналіз фінансової стійкості (платоспроможності) підприємства [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://inpos.com.ua/153>.
24. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємств: Монографія / М.О. Кизим, В.А. Зінченко, Ю.С. Копчак. – Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. – 144 с.
25. Ільченко О.С., Низьков О.П., Хаустов В.В. Математична модель фінансового стану на основі системи балансових рівнянь // Економіст. – 2006. – № 1. – С. 38–41.
26. Череп А.В., Кириченко Л.А. Проблеми визначення фінансового стану підприємств в умовах фінансової кризи. – 2008. – № 6. – С. 233–236.
27. Колодізев О., Нужний К. Теоретичні аспекти управління економічною стійкістю підприємства // Галицький економічний вісник. – 2008. – № 1(16). – С. 53–59.
28. Ареф'єва О.В., Городинська Д.М. Економічна стійкість підприємства: сутність, складові та заходи з її забезпечення // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №8(86.) – С. 83–90.